

Ooit belicht vanuit drie invalshoeken de brede geschiedenis van de bloembollensector:

- Wat gebeurde er 25, 50, 75 of 100 jaar geleden?
- Een bijzonder boek uit de KAVB-bibliotheek.
- Een uitvinding die de sector sterk heeft beïnvloed.

Nummer of naam?

Hoe houdt de teler al die partijen uit elkaar? Een steeketiket met barcode vertelt tegenwoordig alles over de partij. Maar hoe deden telers dat vroeger? De cultivarnaam kwam pas laat op het steekhout terecht. De concurrent hoefde niet te weten wat iemand teelde.

Tekst: Arie Dwarswaard | Fotografie: René Faas

Het is bijna niet te geloven. Het aloude gele steekhout bestaat nog en heeft nog steeds de maat die het in 1935 ook al had: 30 x 3,5 cm, al zijn er ook langere varianten te koop. Hoe we die maten uit 1935 weten? In 1935 verscheen het boek Bloembollenteelt van Van Stijgeren en Boschman. De nauwgezetheid waarmee zij de meest eenvoudige aspecten van de bloembollenteelt vastlegden, helpt om de geschiedenis van zo'n alledaags object te ontrafelen. Het begrip steekhout komt pas in de tweede helft van de jaren twintig in zwang, zo blijkt uit advertenties in het toenmalige Weekblad voor Bloembollencultuur. Maar hoe hielden telers voor die tijd hun toch vaak honderden partijen en partijtjes tellende kraam uit elkaar? Een paar zinnetjes uit een boek uit 1948 van dezelfde schrijvers geven het antwoord. 'Hij, onder wiens leiding het planten geschiedt, dient in het plantboekje nauwkeurig aantekening te houden van de variëteit, het aantal bedden en regels, en de maten van 't plantgoed. Iedere partij krijgt een nummer. Dit nummer komt op 't etiket (= nummerhout of steekhout).' Elke partij kreeg dus een nummer, dat in het plantboekje werd genoteerd. Datzelfde nummer kwam op een nummerhout te staan. Door zo te werken, was het plaatsen van een steekhout met cultivarnaam niet noodzakelijk. Het begrip nummerhout komt al in 1893 voor in het verenigingsorgaan. Soms waren er redenen om die cultivarnaam niet te vermelden. 'Waarom vaak de partijen een nummer krijgen en de namen niet worden genoteerd? In het grootbedrijf kan dit veel gemak opleveren, en in het kleinbedrijf, wat meer overzichtelijk is, wenscht men niet in alle gevallen kenbaar te maken, waar bepaalde, soms kostbare soorten geplant zijn', aldus Van Stijgeren

en Boschman in het boek Bloembollenteelt. Er was echter ook een andere kant aan het wel of niet gebruiken van steekhout. Daar attendeerde de afdeling Limmen van de toenmalige Algemeene Vereeniging voor Bloembollencultuur in de uitgave van 14 juli 1931 op. 'Sommige kweekers hebben nog steeds de gewoonte om in plaats van naametiketten voor de bolgewassen, er nummerhouten voor te plaatsen. Hierdoor worden de arbeiders verhinderd de soorten te leren kennen, en toch is dit van zeer groot belang.' Dus het steekhout kon de werknemer helpen om het vaak brede sortiment dat een bedrijf teelde, beter te leren kennen.

Het schrijven ervan werd op grotere bedrijven gedaan door een werknemer met een goed leesbaar handschrift. Mijn grootvader Arie Dwarswaard, die voor de Tweede Wereldoorlog bij Homan & Van Oosten in Anna Paulowna werkte, was zo iemand. Hij schreef in het vroege voorjaar met potlood alle steekhouten.

VERPLICHT

Na de Tweede Wereldoorlog krijgt het steekhout er een nieuwe functie bij: identificatie voor de BKD-keurmeester. Hij kwam maar enkele malen per seizoen een partij controleren, steeds vaker zonder de aanwezigheid van de ondernemer. Uiteraard had hij wel de opgave van oppervlakte en percelen bij zich, maar dan nog was een steekhout met cultivarnaam handig voor een snelle controle. Gaandeweg werd het verplicht om een steekhout te plaatsen, getuige een advertentie in Eilanden-nieuws van 1 juli 1966, een uitgave voor protestants Zeeland. Daarin meldt de BKD: 'H.H. Gladiolentelers. Er wordt nogmaals op gewezen dat de gladiolentelers verplicht zijn om steekhouten te plaatsen bij hun gladiolen, voorzien van eigen naam en soortnaam.'

En zo is het nog steeds: zonder steeketiket met barcode wordt de partij niet gekeurd. ♦

